

Erfgoed en verhalen verbinden platteland

In gesprek met Jonas Danckers en Mark Vanderborght

In Wolfsdonk, Langdorp en Gijmel startte dit jaar het project 'Verhalen verbinden Platteland'. Het initiatief gaat uit van de kerkfabrieken van Wolfsdonk en Langdorp en heeft als ondertitel 'Storytelling over religieus en agrarisch erfgoed, ter bevordering van de sociale cohesie.' Wij vonden dat intrigerend genoeg voor een gesprek met Jonas Danckers en Mark Van der Borgh. Samen nemen zij de dagelijkse werking op in beide kerkfabrieken en ze vormen de drijvende kracht achter de projecten in het dorp. T&F Marc Demeyer

'Verhalen verbinden platteland' ... hoe zien jullie dat eigenlijk?

Jonas: "Het grote project dat we nu opgestart hebben, is gebaseerd op wat de kerkfabriek al meer dan tien jaar doet. We zijn in 2005 gestart met de restauratie van de kerk. Daarna hebben we de oude jongensschool aangepakt. Die hebben we in erfpacht aan de stad gegeven, op voorwaarde dat de verenigingen er gebruik van konden maken. Vervolgens hebben we de parochiezaal overgenomen, nu is dat zaal Den Abt. Maar de restauratie van het kerkhof rond de kerk was de eigenlijke oorsprong van dit project.

De gemeente wou alle graven ouder dan twintig jaar opruimen, een politiek die zowat overal gehanteerd wordt. Met de nieuwe, jonge ploeg van de kerkfabriek hebben wij toen hiertegen geprotesteerd. In het begin was het juridisch op het scherp van de snee met de stad. Maar mettertijd heeft die wel

"Kennis over het erfgoed draagt bij aan de sociale cohesie."

Jonas Danckers

ingezien dat er een gemeenschapsvormend project achter zat. Samen met de heemkundige kring en met vrijwilligers hebben we de graven geïnventariseerd en in de archieven gezocht naar informatie over de mensen die er begraven liggen. We hebben ook de families erbij betrokken en dat heeft heel wat teweeggebracht. De mensen begonnen verhalen uit te wisselen en via die verhalen werd de gemeenschap nauwer betrokken bij dat stukje erfgoed. Het is de rode draad geworden in de hele werking van onze kerkfabriek. We willen het religieus en funerair erfgoed inzetten om mensen bij elkaar te brengen. Dat willen we doen door de verhalen die ermee verbonden zijn in de kijker te zetten."

Het erfgoed is niet alleen doel op zich, maar wordt ook middel?

Mark: "Het is inderdaad meer dan stenen om stenen. We doen dit om gemeenschap te vormen. Toen in 2012 bijvoorbeeld de restauratie van de kerk klaar was, hebben we alle verenigingen uitgenodigd om dat met een dorpsfeest te vieren. Het was een groot succes en sindsdien is er elk jaar in september een Wolfsfeest. Om de vijf jaar vindt er sindsdien ook een procesie plaats. Daar werken ongelooflijk veel mensen van het dorp aan mee. Het enthousiasme rond dit immaterieel cultureel erfgoed is zeer groot en dat versterkt de gemeenschap."

Jonas: "Met de steun van de provincie konden we boekjes maken met al onze verzamelde informatie. Dat moest heel toegankelijk zijn, om een zo breed mogelijk publiek aan te spreken. Dat smaakte naar meer, zodat we aan een volgend project dachten: een boek en fietstocht langs religieus erfgoed. Dat hebben we uitgewerkt samen met heel wat partners, onder andere heemkundige kringen en landelijke gilden. Het traject bestaat uit twee lussen van

Leuven over Aarschot naar Averbode, gebaseerd op het fietsknooppunten-netwerk. Gaandeweg, doorheen al die projecten, werd het belang van verhalen rond dat erfgoed steeds duidelijker."

Het project 'Verhalen verbinden Platteland' kwam dus niet uit de lucht vallen?

Jonas: "Nee, zeker niet. De ervaring met al deze projecten leert ons dat op het platteland de kennis over het religieus erfgoed en het *terroir*, de verbondenheid met het landschappelijk en agrarisch eigene, bijdraagt aan de sociale cohesie. Bovendien is dit een kans om inwijkelingen te betrekken bij de klassieke dorpsgemeenschap. Het project 'Verhalen verbinden Platteland' is opgebouwd uit een paar grote luiken. De eerste stap is het verzamelen en inventariseren van verhalen."

Mark: "De eerste verhalenverzamel-dag vond plaats in juni in Langdorp. Een team van vrijwilligers stond klaar om samen met medewerkers van het Stedelijk Archief- en Documentatiecentrum Aarschot verhalen te noteren, maar ook oude foto's en unieke documenten te scannen. De tweede verzamel-dag organiseren we in Wolfsdonk."

Jonas: "Het tweede luik van het project bestaat erin dat we de verhalen creatief verwerken naar vertelactiviteiten, poëzie en muziek. We willen ze integreren in allerlei activiteiten, gericht op verschillende doelgroepen. Ook de verenigingen kunnen hiermee aan de slag."

Mark: "We betrekken ook de scholen erbij. Er gaan muzikanten en vertellers

langs in de basisscholen. We vragen aan de kinderen om thuis of bij hun grootouders verhalen en materiaal te verzamelen, waarmee ze dan zelf een voorstelling kunnen maken."

Jonas: "In een volgende fase moet de verzamelde informatie ook duurzaam bewaard en ontsloten worden, via een databank, de website en apps. Dit ondersteunt een wetenschappelijke benadering, waarbij de stuurgroep een rol speelt. Die stuurgroep bestaat uit een aantal professionele organisaties (CRKC, CAG, Kadoc, LECA en Heemkunde Vlaanderen). Zij zorgen mee voor de inhoudelijke en methodologische ondersteuning. Ten slotte moet er in 2020 een publicatie verschijnen waarin de verhalen verzameld zijn."

Mark: "Finaal blijft het doel om mensen bij elkaar te brengen!"

Het project vertrekt vanuit religieus en agrarisch erfgoed. Sommigen doen de nieuwe aandacht voor erfgoed af als nostalgie. Ze vragen zich af of dit wel een antwoord biedt op de uitdagingen van onze multiculturele samenleving.

Jonas: "Wij denken dat de nadruk moet liggen op de verhalen, op het immaterieel cultureel erfgoed. Dat is de insteek om verschillende gemeenschappen erbij te betrekken. Het materiële erfgoed is voor onze eigen gemeenschap belangrijk om die verhalen aan op te hangen. Daarom moeten we dat erfgoed koesteren en beschermen. Wanneer we hierrond werken, versterkt dat onze identiteit. We doen dat niet om ons af te zetten tegen de 'andere', maar wel om het sociale en gemeenschapsvormende te versterken. Andere culturen brengen hun verhalen mee, al dan niet rond een object of een foto. Aandacht voor elkaars verhalen lijkt mij een manier om die gemeenschappen dichter bij elkaar te brengen." ▀